

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

Проректор з науково-педагогічної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

(Майя НІКОЛАСВА)

вересня _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Системні трансформації посткомуністичних країн Європи та Азії»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні економічні відносини

(назва ОПП/ОНП)

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Системні трансформації посткомуністичних країн Європи та Азії», Одеса: ОНУ, 2022. 18 с.

Розробники: Брусилівська Ольга Іллівна, д. політ. н., проф., завідувач кафедри міжнародних відносин, Майстренко Юлія Іванівна, к. політ. н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від. "29" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП

(Тетяна РОДІОНОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від. "30" 08 2022 р.

Голова НМК (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від. "25" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № від. " " 20 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

1. Опис навчальної дисципліни
«Системні трансформації посткомуністичних країн Європи та Азії»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
60 год.	год.		
Форма підсумкового контролю: <i>Залік</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу — розгляд основних тенденцій в процесі посткомуністичних переходів країн Європи (Албанія, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Хорватія, Чехія, Чорногорія) та колишніх радянських республік (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна).

Завдання курсу полягають у вивченні студентами революцій в Східній Європі кінця 80-х - початку 90-х рр. XX ст., їх внутрішніх та зовнішніх наслідків, важливих для всієї Європи. Компаративний аналіз стартових умов економічних та політичних перетворень дозволяє визначити спільні та особливі риси в розвитку країн. Вивчення процесу імплементації програм реформування в економічній та політичній сферах також націлене на виявлення загального та особливого в процесі їх реалізації. Курс завершується визначенням основних досягнень та проблем, що постають перед країнами регіонів ЦСЄ, ПСЄ та держав пострадянського простору в XXI ст. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних історіографічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних загально-професійних компетенцій:

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК3);

Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації. (СК 1)

Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі (СК 2)

Здатність застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері міжнародних

економічних відносин (СК 12).

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням кроскультурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин. (РН3);

-досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин. (РН7)

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Соціально-економічна основа політичної трансформації посткомуністичних країн.

Тема 1. Початок економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи. 1989 — 1994 рр.

Стартові умови соціально-економічних перетворень. Головні напрямки перетворень в країнах ЦСЄ. Перші програми економічних та політичних реформ: спільне та особливе.

Тема 2. Компаративний аналіз економічних реформ другої половини 90-х рр. ХХ ст. — початку ХХІ ст. у країнах Центрально-Східної Європи. Країни Південно-Східної Європи на межі століть.

Головні напрямки економічних реформ другої половини 90-х — поч. ХХІ ст. Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на процеси реформування в країнах регіону. Проблема та досягнення країн ЦСЄ та ПСЄ на шляху до єдиної Європи.

Тема 3. Соціально-економічна основа політичної трансформації пострадянських країн.

Стартові умови соціально-економічних перетворень. Економічні реформи у

пострадянських країнах у 1991 — 1999 рр. Компаративний аналіз економічних реформ першого десятиліття ХХІ ст. у пострадянських країнах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Політична трансформація посткомуністичних країн наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.

Тема 4. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи в першій половині 90-х рр. ХХ ст.

Передумови політичних реформ у східноєвропейському регіоні. Перші реформи, їх наслідки. Причини відставання країн ПСЄ на шляху до демократії.

Тема 5. Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи. «Оксамитова реставрація».

Політична трансформація країн ЦСЄ. Демократизація країн «другої хвилі». Ліквідація тоталітаризму в Албанії, початок реформ. Еволюція реформування в Болгарії та Румунії. Розпад Чехословаччини. Нові концепції співробітництва Схід-Захід в Європі в 90-ті роки ХХ ст. Причини та наслідки повернення лівих партій до влади. Формування демократичної опозиції в східноєвропейських суспільствах. Роль засобів масової інформації в посткомуністичній Європі. Складення маятникового характеру виборів наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Співробітництво країн регіону з ЄС та НАТО як стимул внутрішньополітичних перетворень.

Тема 6. Політична трансформація республік колишньої Югославії в умовах розпаду СФРЮ та локальних військових конфліктів наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.

Історичні передумови виникнення югославської кризи. Оформлення розпаду СРФЮ в 1989- 1992 рр. Хорватська війна 1991-1995 рр. Боснійська війна, її наслідки для країн регіону та всього світу. Конфлікт у Косові: політичні передумови та загострення кризи наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Сербія і Чорногорія на початку ХХІ ст. Конфлікт у Македонії 2000-2001 рр. Західні республіки колишньої СФРЮ: Хорватія та Словенія на початку ХХІ

ст.

Тема 7. Політична трансформація пострадянських країн наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.

Передумови політичних реформ у СРСР. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Компаративний аналіз політичних реформ першого десятиліття ХХІ ст. у пострадянських країнах.

ЗМІСТОВИМ МОДУЛЬ ІІІ.

Ідеологічна складова політичної трансформації посткомуністичних країн в 90-ті рр. ХХ ст. — на початку ХХІ ст.

Тема 8. Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.

Передумови ідеологічного оновлення посткомуністичних країн Європи. Ідеологічне забезпечення початкового етапу східноєвропейських перетворень. Регіональні особливості ідеологічної трансформації. Націоналістична ідеологія в посткомуністичних країнах Європи: спільне й особливе. Процес і проблеми становлення ліберальної демократії. Розвиток громадянського суспільства. Перелоги ідеологічної трансформації в країнах ЦСЄ та ПСЄ в ХХІ ст.

Тема 9. Проблеми та досягнення посткомуністичних країн Європи на сучасному етапі.

Нові риси в трансформації посткомуністичних країн Європи. Особливості політичної моделі посткомуністичної Європи на початку ХХІ ст. в порівнянні з західноєвропейською та пострадянською моделями. Критерії ЄС до країн-кандидатів на вступ до Євросоюзу та східноєвропейські реалії. Сучасна концепція безпеки в країнах регіону. Вплив «східних» розширень ЄС та НАТО на хід трансформацій в регіоні. Економічна трансформація країн ЦСЄ в умовах членства в СЄ. Економічна трансформація країн ПСЄ після 2004 р. Політична трансформація країн ЦСЄ в умовах членства в Європейському Союзі. Політична трансформація країн ПСЄ після 2004 р. Ідеологічна трансформація посткомуністичних країн Європи після 2004 р. Транзитологи про майбутнє посткомуністичних країн Європи.

Тема 10. Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країнв 90-ті рр.. ХХ ст. - нульові роки ХХІ ст.

Передумови ідеологічного оновлення пострадянських країн. Ідеологічне забезпечення першого етапу перетворень. Націоналістична ідеологія в пострадянських країнах: спільне й особливе. Проблема становлення ліберальної демократії в пострадянських країнах. Майбутнє демократії: попередні сценарії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Соціально-економічна основа політичної трансформації посткомуністичних країн.												
Тема 1. Початок економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи. 1989-1994.	8	2	-			6						
Тема 2. Компаративний аналіз економічних реформ 2 пол. 90-х рр.. у ЦСЄ та ПСЄ	10	2	2			6						
Тема 3. Соціально-економічна основа трансформації пострадянських країн	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	28	6	4	-	-	18						
Змістовий модуль 2. Політична трансформація посткомуністичних країн наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.												
Тема 4. Політична трансформація країн ЦСЄ в 1 пол. 90-х рр. ХХ ст.	8	2	-			6						
Тема 5. «Оксамитова реставрація»	10	2	2			6						
Тема 6. Політична трансформація колишньої СФРЮ	8	2	-			6						

Тема 7. Політична трансформація пострадянських країн	10	2	2			6					
Разом за змістовим модулем 2	36	8	4			24					
Змістовий модуль 3. Ідеологічна складова політичної трансформації посткомуністичних країн в 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.											
Тема 8. Пошуки нової ідейної парадигми	8	2	-			6					
Тема 9. Проблеми та досягнення на сучасному етапі	8	2	-			6					
Тема 10. Ідеологічна трансформація пострадянських країн	10	2	2			6					
	26	6	2			18					
Всього годин	90	20	10	-	-	60					

5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Компаративний аналіз економічних реформ другої половини 90-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст. 1. Загальні риси економічної системи країн Східної Європи у 80-ті рр. 20 ст. 2. Шокова терапія та градуалізм, як підходи до економічних перетворень у посткомуністичних країнах. 3. Досвід посткомуністичних країн Європи для України.	2
2	Соціально-економічна основа трансформації пострадянських країн 1. Економічні реформи в країнах Балтії 2. Економічні реформи в країнах «Нової Східної Європи» 3. Економічні реформи в країнах Кавказу та Середньої Азії.	2
3	Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи: «Оксамитова реставрація» 1. Повернення лівих партій до влади в країнах ЦСЄ та ПСЄ. Основні причини. 2. Роль ЗМІ в посткомуністичних країнах. 3. Співробітництво с ЄС та НАТО як стимул для проведення реформ.	2
4	Політична трансформація пострадянських країн	2

	наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. 1. Передумови політичних реформ у СРСР. 2. Політична трансформація пострадянських країн в 1990-х рр..	
5	Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країн в 1990-ті рр.. – 2000-і рр. 1. Націоналістична ідеологія в пострадянських країнах. 2. Становлення ліберальної демократії в пострадянських країнах	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Початок економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи. 1989-1994. 1. Передумови східноєвропейських революцій кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. 2. Стартові умови економічних перетворень в країнах Східної Європи наприкінці 80-х рр. ХХ ст. 3. Особливості економічних трансформацій 1 пол. 90-х рр.. в країнах Центральної Східної Європи: проблеми та досягнення.	6
2.	Компаративний аналіз економічних реформ 2 пол. 90-х рр. – початку ХХІ ст. у країнах ЦСЄ та ПСЄ 1. Спільні риси посткомуністичних країн Європи в процесі економічного реформування. 2. Особливості економічного реформування в країнах ЦСЄ 3. Особливості економічного реформування в країнах ПСЄ	6
3.	Соціально-економічна основа трансформації пострадянських країн 1. Особливості процесу економічного реформування в посткомуністичних країнах Середньої Азії 2. Особливості процесу економічного реформування в посткомуністичних країнах Кавказу. 3. Особливості економічного реформування в країнах «Нової Східної Європи»	6
4.	Політична трансформація країн ЦСЄ в 1 пол. 90-х рр. ХХ ст. 1. Складання сучасної політичної моделі країн Центральної Східної Європи: загальна характеристика. 2. Зовнішні чинники політичних трансформацій. Кейс ПСЄ. 3. Зовнішні чинники політичних трансформацій. Кейс ЦСЄ.	6
5.	Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи: «Оксамитова реставрація» 1. Повалення тоталітарного режиму в Албанії. Початок перетворень. 2. Демократизація країн «другої хвилі».	6
6.	Політична трансформація республік колишньої Югославії в умовах розпаду СФРЮ та локальних військових конфліктів	6

	<p>наприкінці XX – на початку XXI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хорватська війна. Наслідки 2. Урегулювання конфлікту в Македоні. Роль міжнародних організацій. 3. Формування незалежних республік: Сербія і Чорногорія. 	
7.	<p>Політична трансформація пострадянських країн наприкінці XX – на початку XXI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови політичних реформ в СРСР. 2. Політична трансформація РФ в кінці XX – на початку XXI ст. 3. Політична трансформація Білорусії в кінці XX – на початку XXI ст. 4. Політична трансформація Молдови в кінці XX – на початку XXI ст. 	6
8.	<p>Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості націоналістичної ідеології в РФ. 2. Роль націоналістичної ідеології в країнах Кавказу. 	
9.	<p>Проблеми та досягнення посткомуністичних країн Європи на сучасному етапі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна трансформація країн ПСЄ після 2004 р. 2. Політична трансформація країн ЦСЄ після 2004 р 	6
10.	<p>Ідеологічна трансформація пострадянських країн</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Націоналістична ідеологія в країнах ПСЄ: спільне та відмінне. 2. Ідеологічна трансформація посткомуністичних країн Південно-Східної Європи після 2004 р. 	6
	<p><i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i></p> <p><i>Обсяг реферату: 12-15 сторінок.</i></p> <p><i>Характеристика змісту: за змістом навчальної дисципліни.</i></p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 8; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виноску у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</i></p>	
	Разом	60

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Залік

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для періодичного та поточного контролю

1. Варіанти східноєвропейських революцій 1989 р.
2. Зовнішній фактор в східноєвропейських революція 1989 р.
3. “План Клауса” та чехословацькі економічні реформи на початку 90-х рр. 20 ст.
4. “План Бальцеровича” та польські економічні реформи 1 пол. 90-х рр. 20 ст.
5. “План Купи” та угорські економічні реформи 1 пол. 90-х рр. 20 ст.
6. Економічні реформи в Польщі у 2 пол. 90-х рр. - на початку 21 ст. “Другий план Бальцеровича”, його перспективи.
7. Економічні реформи в Чехії у 2 пол. 90-х рр. — на початку 21 ст.
8. Економічні реформи в Угорщині у 2 пол. 90-х — на початку 21 ст.

9. Особливості економічної трансформації Болгарії у 2 пол. 90-х рр. — на початку 21 ст.
10. Проблеми економічної трансформації Румунії у 2 пол. 90-х — на початку 21 ст.
11. Типологія управлінських форм в країнах Східної Європи наприкінці 80-х рр. 20 ст.
12. Загальні риси політичної трансформації країн Центральної Східної Європи в 1 пол. 90-х рр. 20 ст.
13. Особливості угорської політичної трансформації у 90-ті рр. 20 ст.
14. Особливості чеської та словацької політичної трансформації у 90-ті рр. 20 ст.
15. Особливості польської політичної трансформації у 90-ті рр. 20 ст.
16. Передумови ідеологічної трансформації країн Східної Європи наприкінці 80-х рр. 20 ст.
17. Дисидентський рух, його вплив на посткомуністичну трансформацію 90-х рр. 20 ст.
18. Ідеологічна трансформація країн Центральної Східної Європи в 90-ті рр. - на початку 21
19. Історичні передумови югославської кризи.
20. Загострення національних проблем в СФРЮ в 80-ті рр. 20 ст. Прихід до влади С. Мілошевича, його програма розвитку Югославії.
21. Оформлення розпаду СФРЮ: внутрішні та зовнішні фактори.
22. Боснійська війна: причини, хід, підсумки.
23. Косовська криза: історія та сучасність.
24. СРЮ на початку 21 ст.: проблеми та досягнення.
25. Конфлікт в Македонії: до та після Охридської угоди.
26. Сучасна модель розвитку Албанії, її відмінності від інших країн регіону.
27. Сучасна модель розвитку Болгарії та Румунії: загальне та особливе.
28. Стартові умови соціально-економічних перетворень у СРСР.
29. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Росія.
30. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Україна.
31. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Білорусь.
32. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Молдова.
33. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Країни Закавказзя.
34. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Країни Середньої Азії та Казахстан.
35. Економічні реформи у пострадянських країнах. 1991 — 1999 рр.: Країни Балтії.
36. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Росія.
37. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Україна.

- 38.Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Білорусь.
- 39.Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Молдова.
- 41.Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Закавказзя.
- 42.Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Середньої Азії та Казахстан.
43. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Балтії.
44. Передумови політичних реформ у СРСР.
45. Політична трансформація пострадянських країн в 90-к рр. ХХ ст. Росія.
46. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Україна.
47. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Білорусь.
48. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Молдова.
49. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Закавказзя.
50. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Середньої Азії та Казахстан.
- 51.Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Балтії.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Індивідуальне завдання	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			20	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
85 – 89	B	Добре	
75 – 84	C	Задовільно	
70 -74	D		
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12.

Методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни «Системні трансформації посткомуністичних країн Європи та Азії».

13. Рекомендована література

Основна

1. Брусиловська О. І. Особливості політичного розвитку Польщі на початку ХХІ століття: основні тенденції, проблеми, досягнення. Ужгородські польські наукові читання: історія, культура, політика, право, ред. М. Лендшел, М. Палінчак. Ужгород: Ліра, 2014. С. 100–107.
2. Брусиловська О. Політико-системні трансформації в регіоні Східна Європа к 1989-2004 р.: аналіз політичної думки. *Міжнародні відносини й політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки*. 2016. С.183-200.
3. Брусиловська О. Політична трансформація західнобалканських країн у 2004-2009 роках.
4. Майстренко Ю. Дослідження політичних трансформацій в регіоні Західні Балкани на початку ХХ ст. *Міжнародні відносини й політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки*. 2016. С.183-200.
5. Майстренко Ю. Політичні трансформації регіону Західні Балкани на початку ХХІ століття: зовнішні чинники. *Вісник одеського національного університету*. 2017. Том 19. Вип. 1. С.92-99.
6. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovieticum. К.: Знання, 2010. 487 с.
7. Brusylovska O. Post-communist identities and their transformations: The cases of Poland and Romania. *Balkan and Baltic States in United Europe. Histories, Religions, and Cultures II*, eds. E. Anastasova, S. Toncheva. Sofia: Paradigma Publishing House, 2018. P. 56–65.
8. Lomachynska I. A., Manchenko K. I. Influence of direct foreign investment on development of economics of Visegrad group countries: conclusions for Ukraine. *National Economic Development and Modernization: experience of Poland and prospects for Ukraine*. Riga: Baltija Publishing, 2017. P. 74–86.

Додаткова

1. Бжезинський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі *Політика і час*. 1997. № 9. С. 24-28.
2. Бортніков В.І. Політична участь і демократія: українські реалії. Луцьк:

- Вежа Волинський державний ун-т ім. Лесі Українки, 2007. 524 с.
3. Джига Т. Сучасні тенденції становлення політичної культури українського суспільства. *Політичний менеджмент*. 2011. № 1. С. 64-74.
 4. Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденцій розвитку / А. Балабан, Л. Кочубей, А. Пахарев та ін. За ред. Ф. Рудуча. К.: Парламентське вид-во, 2010. 336 с.
 5. Растоу Д. Переходи до демократії: лібералізація і демократизація. *Демократія: антологія* / упорядник О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 583-605.
 6. Романюк О. Посткомуністичні революції. *Політичний менеджмент*. 2005. № 4 (13)ю С. 16-28.
 7. Романюк О.І. Трансформації посткомуністичних суспільств: методологічні проблеми дослідження. *Вісник ХНУ*. 2007. № 760. С. 240-247.
 8. Симон Г. Трансформація в Росії та Україні після падіння комуністичного режиму: спільне та особливе. *Політична думка*. 2000. № 4. С.3-10.
 9. Шедлер А. Вимірювання демократичної консолідації. *Демократія: Антологія*. К.: Смолоскип, 2005. С. 687-714.
 10. Шпорлюк Р. Творення сучасної України: західний вимір. *Дух і літера*. 2004. № 13-14. С. 54-91.

Електронні інформаційні ресурси

1. The treaty of the European Union. http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/EU_treaty.html#0001000001
2. Інститут громадянського суспільства. www.csi.org.ua
3. Інститут міжнародних досліджень процесів інтеграції та глобалізації <http://igi.com.ua>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. www.niss.gov.ua